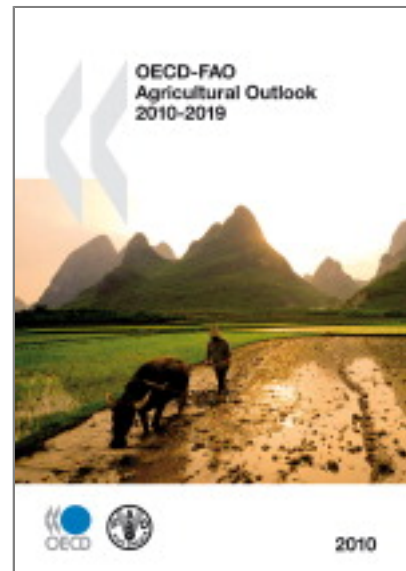

OECD *Multilingual Summaries*

OECD-FAO Agricultural Outlook 2010

Summary in Norwegian

OECD-FAO Utsikter for landbruket 2010

Sammendrag på norsk

Kort om utsikten

Landbruket har opplevd en rekke alvorlige sjokk de senere årene med rekordhøye oljepriser, råvareprisoppgang, frykt for matsikkerhet og påfølgende handelsrestriksjoner, for å ikke nevne den mest alvorlige globale resesjonen siden 1930-tallet. Den største innvirkningen har vært på de fattige, spesielt i utviklingsland. Det anslås nå at antallet mennesker som sulter i verden har passert 1 milliard. Landbruket har vist bemerkelsesverdig utholdenhet, spesielt innenfor OECD-området, med sterk leveringsvillighet mot høye priser og med en fortsatt, om dog litt redusert, etterspørselsvekst under krisen. I 2010 har det kommet tilbake en viss normaltilstand i markedene med produksjon som ligger tett opp mot historiske nivåer og med voksende etterspørsel. Men mange myndigheter er fortsatt bekymret for en potensiell gjentakelse av betydelige sjokk til nøkkelfaktorer som energipriser, valutakurser, og/eller den makroøkonomiske ytelsen til nøkkelregioner og land, og om konsekvensene slike sjokk vil ha på volatiliteten i markedet.

De makroøkonomiske forholdene som underligger råvareutsiktene er i større grad positive enn i utsikten for 2009. De reflekterer starten på den globale økonomiske rekonvalesensen ved utgangen av 2009, og en sakte overgang til høyere og mer varig vekst uten inflasjonspress på kort sikt. En totrinns rekonvalesens ser ut til å være underveis, kjennetegnet av svak og nølende vekst med høy arbeidsledighet i mange OECD-land, og med sterkere vekst og hurtigere rekonvalesens i de større utviklingslandene som sakte sprer seg til resten av utviklingslandene og hjelper med å drive inntektsvekst over hele verden. Høye energipriser har kommet tilbake og det forventes at de vil være en del av perioden som dekkes av denne utsikten. Det kan ventes at en videre økning i oljepriser vil øke tilførsels- og produksjonskostnader, som vil påvirke tilgjengelighet til avlinger, priser og varestrømmer, og øke etterspørsel etter biodrivstoff.

Det som underbygger priser i landbruket er i økende grad en høyere kostnadsstruktur, spesielt i regioner hvor energi brukes intensivt. Det ventes at global landbruksproduksjon skal vokse saktere i løpet av det neste tiåret enn i det foregående, men i fravær av uventede sjokk holder veksten seg på spor med kalkulerte behov på lengre sikt av en 70 % økning i global matproduksjon innen 2050. Basert på en per innbygger-basis, har produksjonsvekst i minst utviklede land problemer med å holde tritt med hurtig befolkningsvekst. Global sektorvekst vil bli anført av regionene i Latin-Amerika og Øst-Europa og i mindre grad av visse land i Asia.

Gjennomsnittlig avlingspris de neste 10 årene for råvarer som dekkes i denne oversikten er anslått til å være over nivåene i tiåret før toppene i 2007/2008, både nominelt og reelt (justert for inflasjon). Gjennomsnittlig pris på hvete og grovkorn er anslått til å være nesten 15-40 % høyere reelt relativt til 1997-2006, mens reelle priser for vegetabiliske oljer ventes å være mer enn 40 % høyere. Globale sukkerpriser fram til 2019 vil også være over gjennomsnittet for det foregående tiåret, men godt under prisene ved utgangen av 2009, som var de høyeste på 29 år.

For animalske landbruksprodukter ventes det at gjennomsnittlige kjøttpriser, bortsett fra grisekjøtt, skal overgå gjennomsnittet for 1997-2006 over det kommende tiåret på grunn av lavere tilgang, høyere førkostnader og økende etterspørsel. Reelle priser på grisekjøtt antas å forbli relativt dempede pga. forventet økt forsyning fra Brasil og Kina. Økonomisk rekonvalesens vil øke konsum av kjøtt i forhold til kornprodukter, spesielt i utviklingsland, og det meste av veksten vil begunstige billigere kjøtt - fjærfe og grisekjøtt - relativt til storfekjøtt. Gjennomsnittlige reelle meieripriser ventes å være 16-45 % høyere i 2010-19 relativt til 1997-2006, med størst økning for smør, underbygget av høyere energipriser og priser på vegetabilsk olje.

Biodrivstoffmarkeder er sterkt avhengige av insentiver og myndighetspålegg, men utsiktene forblir uklare pga. uforutsigbare faktorer som fremtidige råoljepriser, endringer i policyintervensjoner og utviklinger innen andregenerasjons teknologier. Fortsatt utvidelse av biodrivstoffproduksjon for å møte pålagt bruk vil skape ytterligere behov for hvete, grovkorn, vegetabilsk oljer og sukker som brukes som råmateriale for drivstoff til maskiner.

Utviklingsland vil være den største kilden til vekst i landbruket, forbruk og handel på verdensbasis. Behov fra utviklingsland er drevet av økende inntekter per innbygger og urbanisering, forsterket av befolkningsvekst, som forblir nesten to ganger så høy som i OECD-området. Ettersom inntekter øker, ventes det at kosthold sakte vil forandre seg fra hovednæringsmidler til mer kjøtt og bearbejdede matvarer som vil favorisere buskap og meieriprodukter.

Den anslåtte import- og eksportveksten i utviklingsland overgår den tilsvarende veksten i OECD-området for praktisk talt alle råvarer. Kun eksport av bearbejdet proteinmjøl øker raskere i OECD-området innen 2019. Den høyere andelen av utviklingsland som driver med handel vises ved økt handel mellom land i sør, i tillegg til mer handel fra nord til sør. Ikke desto mindre vil OECD-land fortsette å dominere eksport i 2019 (andeler i parentes) for hvete (52 %), grovkorn (59 %), grisekjøtt (80 %), smør (80 %), ost (63 %), melkepulver (66 %) og skummet melkepulver (74 %). Utviklingsland vil ha dominerende andeler i 2019 for: ris (88 % andel), oljefrø (56 %), proteinmjøl (80 %), vegetabilsk oljer (91 %), sukker (90 %), storfekjøtt (57 %) og fjærfe (63 %).

Matvarepriser forblir høye eller stillestående i mange land over en utvidet periode etter at globale råvarepriser falt etter den store prisoppgangen i 2007/2008. I 2009 falt bidraget av økte matvarepriser mot inflasjon betraktelig fra 2008, spesielt i OECD-land, men forblir fremdeles betydelig i noen utviklingsland og fremvoksende land.

Siden pristoppen fra 2006-2008, har prissvigninger på kort sikt økt betraktelig. Bevisene viser derimot ikke om eller hvordan prissvigninger har endret seg på lang sikt for de større matavlingene som blir undersøkt i denne utsikten. Det som er klart er at i den grad globale priser blir overført til hjemmemarkeder varierer markert etter land og kan være avhengig av hvor integrert markedet er. Overføringen av internasjonale priser til hjemmemarkeder kan bli hindret av grensetiltak, prisstøtte og infrastruktursvakheter.

Utsiktens relativt stabile prisanslag kommer fra et forbehold om "normale" tilstander. Uvissheter om vær, makroøkonomiske faktorer, policyintervensjoner og spesielt energipriser tilser at råvarepriser vil forbli uforutsigbare. Mange myndigheter er bekymret for prissvigninger selv på kort sikt fordi det truer både gårders levedyktighet (lave priser) og matsikkerhet (høye priser). En stor grad av usikkerhet påvirker også investeringsavgjørelser. Det er mange strukturelle alternativer å ta i betraktning både på innenlandske og internasjonale nivåer.

Myndigheter kan støtte opp om bønders strategier for risikostyring ved å fokusere på disse uforutsigbare og uunngåelige risikoene som ikke nødvendigvis skjer så ofte, men som har store konsekvenser, og som bønder ikke kan håndtere selv. Myndigheter kan også sette bønder i stand til å håndtere sine egne risikoer og kan gi god rettleiding innen risikostyring, inkludert opprettelse av effektive markeder og ved å ikke skape insentiver for landrente i form av ad hoc støtte og hjelp.

Lagerføring av viktige matvarer på nasjonalt og lokalt nivå til bruk ved episoder med matmangel, spesielt for lavinntektsland som importerer matvarer, kan skape tiltro i krisesituasjoner og hjelpe med å stabilisere lokale markeder. Økt forskning, kapasitetsbygging og deling av beste praksis for å forbedre hvordan nødplaner fungerer er nødvendig. Uansett hvilke handlinger myndigheter vurderer å ta, er det alltid viktig å ha for øyet alle de strukturelle alternativene, risikoene og mulige svar for gitte målgrupper.

Markedsprisstøtte for jordbruksvarer er et strukturalternativ som i mange land over flere tiår har vist seg å være ineffektivt, og bruken av det har gått ned. Prisstøtte skjuler markedssignaler for produsenter, destabiliserer verdensmarkeder og fungerer som en regressiv skatt på de fattige ved å øke priser for forbrukere. Prisstøtte vrir også

støtte mot større produsenter og oppfordrer til intensivering med potensielle skadelige effekter på miljøet, og mye av fordelene blir enten kapitalisert til realkapital (slik som jord eller kvoter) og øker dermed over tid produksjonskostnader, eller disse kostnadene blir ført videre fra gården. Slike tiltak bør vurderes opp mot andre mindre forvrengende alternativer, slik som målrettet og direkte inntektsstøtte, investeringer innen produktivitetsforbedringer, osv.

Ukoordinerte strukturalternativer på det internasjonale nivået under perioden med høye priser mellom 2006-2008 forverret prissvigninger og hindret markedstilgang. Det er et behov for større garantier for uhindret tilgang til globale forsyninger og økt tiltro til at markedet fungerer. Selv om erfaring med internasjonale forsøk på å styre varelagre ikke har vært positive, bør det utforskes alternativer til å redusere uforutsigbarheten av regelverk som styrer matimport.

Organiserte råvarebørser er verdifulle, og har over tid vist seg å være gode institusjoner for prisoppdaging og kurssikring hvis de blir regulert på hensiktsmessig vis og tiltrekker nok volum til å unngå monopolistiske praksiser. De har lagt til rette for råvaremarkeder i mange utviklingsland og ekspansjonen av disse i utviklingsland er en velkommen institusjonell utvikling og et tegn på et marked som setter seg.

© OECD

Denne oppsummeringen er ingen offisiell OECD-oversettelse.

Denne oppsummeringen kan reproduseres hvis OECDs copyright og originalens tittel angis.

Flerspråklige oppsummeringer er oversatte utdrag av OECD-publikasjoner opprinnelig utgitt på engelsk og fransk.

Disse er gratis tilgjengelige på OECDs Online Bookshop www.oecd.org/bookshop

For ytterligere informasjon, ta kontakt med OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate, rights@oecd.org eller per faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Besøk vårt nettsted www.oecd.org/rights/

